

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів вищої освіти спеціальності **013 «Початкова освіта»**
освітньо-професійної програми **«Початкова освіта»**

УЖГОРОД – 2021

УДК 378.147

Методичні рекомендації щодо проходження переддипломної практики для здобувачів освіти спеціальності 013 «Початкова освіта», освітньо-професійної програми «Початкова освіта», ОС «Бакалавр». – Ужгород: УжНУ, 2021.

Укладачі: Товканець О.С., Маляр Л.В.

Рецензенти:

Опачко М.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи;

Кухта М.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Розглянуто та схвалено до друку
на засіданні науково – методичної ради
факультету суспільних наук
(протокол №1 від 31.08. 2021 року)

Розглянуто та схвалено до друку
на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
(протокол №1 від 01.09. 2021 року)

Методичні рекомендації **щодо проходження переддипломної практики для здобувачів освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»**. Призначено для здобувачів освіти освітнього ступеня «Бакалавр». У методичних вказівках щодо проходження здобувачами освіти переддипломної практики висвітлюються організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Описано організацію і керівництво практикою, загальні вимоги до оформлення звіту, критерії оцінювання, рекомендовані джерела інформації.

1. ВСТУП

Переддипломна практика є складовою навчального процесу здобувачів освіти спеціальності «Початкова освіта». Вона логічно завершує вивчення основних навчальних дисциплін циклу професійно орієнтованої підготовки. Робота здобувачів освіти в період педагогічної практики є аналогом професійної діяльності вчителя початкової школи і дає можливість вдосконалити набуті теоретичні знання у практичній діяльності.

Метою переддипломної практики є формування у здобувачів вищої освіти організаційно-педагогічних навичок, вироблення творчого підходу до застосування одержаних у процесі навчання знань, умінь, необхідних для організації освітнього процесу в початковій школі, в практичній діяльності; поглиблення і застосування теоретичних знань з психоло-педагогічних дисциплін та фахових методик; удосконалення навичок моделювання освітнього процесу з використанням інноваційних технологій; набуття педагогічного досвіду роботи з батьками; вміння здійснювати аналіз.

Завдання практики: удосконалення педагогічних умінь і навичок в організації освітнього процесу і проведенні навчально-виховної роботи в початковій школі; стимулювання здобувачів вищої освіти до професійного самовдосконалення; оволодіння здобувачами вищої освіти навичками керівництва пізнавальною діяльністю школярів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей; ознайомлення здобувачів освіти з особливостями методичної роботи в закладі загальної середньої освіти.

Під час проходження переддипломної практики здобувачі вищої освіти набувають таких **компетентностей**:

КЗ-2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

КЗ-3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно

КЗ-8. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного

вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань КЗ-12. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

СК-1.1. Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

СК – 2. Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, соціально-психологічна, аутопсихологічна.

СК – 3.3. Організаційна. Здатність до організації навчально-виховного процесу в початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.

СК – 4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

СК – 5. Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуальнопсихологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

2. ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

1. Участь в установчій конференції із питань проходження переддипломної практики
2. Ознайомлення зі змістом та завданнями практики.
3. Складання індивідуального плану практики.
4. Ознайомлення з умовами діяльності закладу загальної середньої освіти, педагогічним колективом, здобувачами початкової освіти, матеріальним забезпеченням школи.
5. Ознайомлення з шкільною документацією.
6. Ознайомлення з системою планування освітнього процесу, досвідом роботи вчителя.
7. Вивчення та складання тематичних і поурочних планів у початковій школі.
8. Самостійна підготовка і організація освітнього процесу в початковій школі (проведення уроків, виховних заходів та ін.)
9. Вивчення, аналіз і узагальнення позитивного педагогічного досвіду вчителів початкових класів.
10. Індивідуальна робота з учнями початкових класів.
11. Проведення роботи з батьками учнів початкових класів.
12. Узагальнення матеріалу з теми бакалаврської роботи.
13. Підготовка звітної документації щодо проходження переддипломної практики.
14. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Ознайомлення зі змістом та завданнями практики.
2. Складання індивідуального плану практики.
3. Ознайомлення з умовами діяльності закладу загальної середньої освіти, педагогічним колективом, здобувачами початкової освіти, матеріальним забезпеченням школи.
4. Ознайомлення з шкільною документацією.
5. Ознайомлення з системою планування освітнього процесу, досвідом роботи вчителя.
6. Вивчення та складання тематичних і поурочних планів у початковій школі.
7. Самостійна підготовка і організація освітнього процесу в початковій школі (проведення уроків, виховних заходів та ін.)
8. Вивчення, аналіз і узагальнення позитивного педагогічного досвіду вчителів початкових класів.
9. Індивідуальна робота зі здобувачами початкових класів.
10. Проведення роботи з батьками учнів початкових класів.
11. Узагальнення матеріалу з теми бакалаврської роботи.
12. Підготовка звітної документації щодо проходження переддипломної практики.
13. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Складання індивідуального плану проходження практики.
2. Узагальнення матеріалу з теми бакалаврської роботи.
3. Підготовка звітної документації про проходження практики.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Ефективність переддипломної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів освіти до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення. Практика проводиться у закладах загальної середньої освіти під керівництвом досвідчених учителів початкової школи.

Керують практикою від закладу вищої освіти викладачі кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Організація переддипломної практики

1. Практика переддипломна проводиться у закладі загальної середньої освіти. Тривалість практики – 3 тижні.

2. Перед проходженням практики проводиться настановча конференція, на якій здійснюється ознайомлення здобувачів освіти з:

- метою і змістом практики, індивідуальними завданнями та формами звітності;
- зразками та вимогами щодо оформлення звітної документації;
- новинками науково-методичної літератури з організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти;
- особливостями організації науково-дослідної роботи відповідно до теми бакалаврської роботи або проблеми, над якою працює колектив закладу загальної середньої освіти.

3. Керівництво практикою здійснюють досвідчені викладачі кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

4. Загальну організацію практики в закладі загальної середньої освіти та контроль за її виконанням здійснюють директор школи або його заступник та вчитель класу.

5. Підсумки практики обговорюються в закладах загальної середньої освіти на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів. На засіданні педагогічної ради затверджується оцінка практики.

6. В закладі вищої освіти здобувачі освіти захищають результати переддипломної практики у формі диференційованого заліку.

4. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕРЕДДИПЛОМНОХ ПРАКТИКИ

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ S	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Оцінка **відмінно (A)** виставляється здобувачу вищої освіти, який під час захисту повністю розкриває зміст звіту, представляє матеріали практики з обґрунтованими висновками. Подає вчасно звітну документацію.

Оцінка **добре (B)** виставляється здобувачу вищої освіти, який повністю розкриває зміст звіту. Подає вчасно звітну документацію. Не допускає неточностей у відповідях на додаткові запитання, проте у звіті є незначні помилки

Оцінка **добре** (C) виставляється здобувачу вищої освіти, який повністю розкриває зміст звіту. Подає вчасно звітну документацію. Допускає неточності у відповідях на додаткові запитання, у звіті є незначні помилки

Оцінка **задовільно** (D) виставляється здобувачу вищої освіти, який частково розкриває зміст звіту. Подає звітну документацію не у встановлений термін. Допускає суттєві неточності у відповідях на додаткові запитання, у звіті є помилки.

Оцінка **задовільно** (E) виставляється здобувачу вищої освіти, який частково розкриває зміст звіту. Подає звітну документацію у встановлений термін. Допускає суттєві неточності у відповідях на додаткові запитання, у звіті є граматичні та фактичні помилки.

Оцінка **незадовільно** (FX) виставляється здобувачу вищої освіти, який не розкриває зміст звіту. Подає звітну документацію не у встановлений термін. Допускає суттєві неточності у відповідях на додаткові запитання, у звіті є значні граматичні та фактичні помилки.

Оцінка **незадовільно** (F) виставляється здобувачу вищої освіти, який не виконав програми практики, не представив звітну документацію.

Оцінювання окремих видів роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів
Щоденник переддипломної практики	20
Звіт про проходження переддипломної практики	10
Презентація щодо проходження практики	10
Виконання індивідуальних завдань	20
Захист переддипломної практики на звітній конференції	40
Разом	100

Форми контролю та звітна документація.

I. Оформлення і подання звітної документації:

1. **Звіт про практику.** Оформлення звіту про практику:

Звіт є концентрованим відображенням виконаної студентом-

практикантом навчально - виховної і методичної роботи здійснення завдань переддипломної практики. Оформлення звіту про практику (титульний аркуш, зміст, розбиття на параграфи тощо) здійснюється згідно встановленого зразка. Мова – українська. Друк – комп'ютерний, на 1 стороні листа формату А4, шрифт – типу Times New Roman Cyr, розмір 14, в 1.5 інтервали; поля сторінки: зліва – 3 см, зверху, знизу, справа – по 2 см; нумерація сторінок – справа знизу.

Порядок відображення студентом матеріалів практики у звіті про проходження практики – довільний. До звіту можуть бути додані також методичні матеріали, підготовлені студентом, конспекти уроків, схеми, малюнки, таблиці, діаграми тощо.

2. Щоденник практики.

Вимоги до ведення щоденника практики:

- регулярність записів;
- повнота відтворення дій в освітньому процесі студента-практиканта у щоденникових записах;
- узгодженість фактологічних матеріалів щоденника та звіту;
- відповідність між затвердженим планом на практику та його фактичним виконанням.

3. Виконане індивідуальне завдання (у довільній формі).

4. Характеристика на студента-практиканта від бази практики, із зазначенням пропонованої оцінки за практику. Характеристика підписується керівником закладу загальної середньої освіти і керівником практики від бази практики та завіряється круглою печаткою.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Норми оцінювання здобувачів вищої освіти: критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти – практикантів здійснюється за 100-бальною шкалою із метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та шкалою ECTS.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінюваннята методами демонстрування результатів навчання із переддипломної практики є: усне та письмове оцінювання, оцінювання презентацій.

Підсумковий контроль – диференційований залік.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабіченко Н. Ю., Нечипоренко О.А. Ранкові зустрічі / Н.Ю. Бабіченко, О.А. Нечипоренко. Х.: Основа, 2018. 159с.
2. Галузьяк В.М. Діагностичний інструментарій класного керівника. Вінниця: ТОВ «НіланЛТД», 2013. – 304 с
3. Державний стандарт початкової освіти / Учитель початкової школи. 2018. №4 (вкладка). С.1-16.
4. Закон України «Про освіту». URL: zakon.rada.gov
5. Закон України «Про вищу освіту» URL: zakon.rada.gov
6. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
7. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
8. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
9. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання): навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2012. 288 с.
10. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія. Навчальний посібник для здобувачів освіти вищих навчальних закладів. Київ : Стилос, 2006. 543 с.
11. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2019/2020 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966. URL:<https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodovykladannya-v-pochatkovij-shkoli-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>
12. Педагогічна практика в початковій школі : посібник / за ред. О. Б. Будник. Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2016. 308 с
13. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 560 с. (Видання 2-ге, виправлене, доповнене).
14. Товканець Г. В. Педагогіка : навчально-методичні матеріали. Мукачево : МДУ, 2012. 266 с.
15. Холковська І. Л. Організація діяльності класного керівника : навч. посіб. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. 195 с.

Додаткова література

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Беляєва О. Успішна адаптація першокласників до школи : тренінгове заняття. Класному керівнику. Усе для роботи. 2010. №9. С.52-53.
3. Короткий термінологічний словник з основ педагогіки і полікультурної освіти (для вчителів шкіл з навчанням мовами нацменшин) / За заг. ред. І.В. Козубовської, Г.М. Розлуцької. Ужгород, 2018. 200 с.
4. Козубовська І.В., Лацанич О.Л. Спілкування в діяльності соціального педагога. Ужгород, 2005. 64 с.
5. Кононенко О.Л. Дослідження педагогічної комунікації. Практична психологія і соціальна робота. 2004. № 9 (66). С.79 – 80.
6. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник. За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги-XXI, 2005. 128 с.
7. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. К.:Знання, 2008. – 291 с
8. Терлецька Л. В. Основи психології спілкування/ Л.В.Терлецька. – К.: Либідь, 2002. – 86 с.
9. Уварова А. М. Формування риторичної культури майбутнього вчителя. URL://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2009_1n/259.pdf.
10. Хаджирадєва С.К. Ділова риторика. Робочий зошит і програма модуля / С.К. Хаджирадєва, Торган Н.М. – Одеса, 2002. – 110 с.
11. Хомич Л. Сучасні види педагогічних практик. Шлях освіти. 2014. № 4. С. 4-8.
12. Цимбалюк І.М. Психологія. – К.: ВД «Професіонал», 2004. 216 с.
13. Черепанова С.О. Філософія освіти і педагогіка: цінності культури. Комунікативний етикет: Україна, Великобританія, Німеччина, Франція, Іспанія. Львів, 2007. – 392 с

Інформаційні ресурси

1. Сайт МОНМС України. URL: www.mon.gov.ua
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov>.
3. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>.
4. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua>.

5. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>.
7. Наказ Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах від 29.07.2019 URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>.
8. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>.
9. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство.
URL: <https://ukrreferat.com/chapters/pedagogika/slovnikhrestomatiya-pedagogichnih-ponyat-zagalni-osnovi-pedagogiki-teoriya-vihovannya-didaktikashkoloznavstvo.htm>
11. Основні орієнтири виховання учнів 1–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/.
12. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04>
13. Сайт МОН України. URL: www.mon.gov.ua

6. ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Курс: _____

Факультет:

Кафедра: _____

Освітній ступінь:

Галузь знань:

Спеціальність: _____

Спеціалізація:

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

направляється на педагогічну практику в

(місто / село, район, область)

у _____

(назва навчального закладу)

Термін практики: з «___» _____ по «___» _____ 20___ р.

Керівник практики від ВНЗ:

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

МП Декан факультету _____ (_____)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Студент _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув у навчальний заклад:

(назва навчального закладу)

Печатка

Печатка навчального закладу

20___ р.

«___» _____

(підпис)
ініціали відповідальної особи)

(посада, прізвище та

Керівник

закладу: _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Адреса навчального закладу, номер телефону:

—

Вибув із навчального закладу «___» _____ р.

Печатка навчального закладу

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Робочі записи під час практики

Дата	Зміст роботи

Облік виховної роботи

№ з/п	Дата	Клас	Тема виховної справи	Оцінка	Підпис учителя та/або керівника від ВНЗ

Облік методичної роботи

№ з/п	Дата	Зміст методичної роботи

ЗВІТ
про проходження
переддипломної практики

студента _____

у закладі загальної середньої освіти

у період з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва навчального закладу)

Керівник педагогічної практики

від навчального закладу

_____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«___» _____ 20__ р.

**Висновок керівників практики від вищого навчального закладу
про проходження практики**

« ____ » _____ 20__ року

Залікова оцінка:

за національною шкалою – _____

(словами)

кількість балів – _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS – _____

Керівник педагогічної практики

від вищого навчального закладу _____ (_____)

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	3
2. ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	5
3. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ.....	7
4. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	8
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	11
6. ДОДАТКИ.....	14